

KURULUŞUNUN 75. ÖĞRETİM YILINDA:

**GAZİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ’NÜN KURULUŞU
VE GELİŞMESİ**

Cavit BİNBAŞIOĞLU

Cumhuriyet kurulduktan sonra ülkede cahillikle savaşıma girilmişti. İlköğretime önem verilme-ye başlandı. Yurtta 20 kadar ilköğretmen okulu mevcuttu. Yenilerinin yapılması için özel bir yasa çıkarılarak il özel idarelerinin gelirlerinin %10’u ile yurdun 10 ayrı bölgesinde yeni (modern) birer öğretmen okulu açılması ve o bölgenin gereksinimi olan öğretmenlerin buralarda yetiştirilmesi kararlaştırılmıştı. O tarihte orta okullara öğretmen yetiştirecek okul ise hiç yoktu. Bu amaçla Ankara’da bir Orta Öğretmen Okulu açılması istendi. Bu, cumhuriyet döneminin ilk büyük eğitim girişimi olacaktı. Fakat, yine o tarihte Ankara’da buna uygun bir bina yoktu. Yenisinin yapılması için zaman da yoktu. Bunun üzerine, böyle bir okulun, yenisi yapılmaya kadar, Konya’da açılması düşünüldü.

Orta dereceli okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla cumhuriyet döneminde ilk “Orta Öğretmen Okulu” 1926 – 27 öğretim yılında Konya’da Abdülhalim Çelebi konağı adı verilen, daha önce kız ortaokulu olarak kullanılan, ahşap bir binada açıldı.¹ Okulun resmi açılışı 1 Mart 1927’dir.² 16 öğrenci ile öğrenime başlamıştır. Başlangıçta sadece Edebiyat bölümü vardı. Öğrenim süresi 2 yıl idi. Okulun ilk müdürü Ali Rıza Özkut’tur. İlk öğretmenleri: Terbiye (Pedagoji) öğretmeni: Dr. Halil Fikret Kanad, Fransızca öğretmeni: Sait Nazif, Edebiyat öğretmeni: Saadettin Nüzhet, Elisheri Öğretmeni: Kemal, Arapça ve Farsça Öğretmeni: Abdülkadir beyler idi.

Bu sırada okula en az iki yıl öğretmenlik yapmış olan öğretmen okulu mezunları alınıyordu.

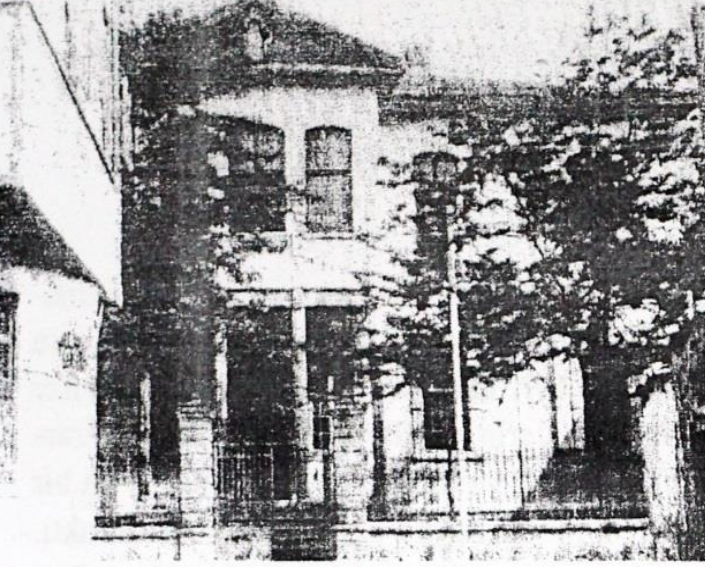
Okul, 25 Ekim 1927 tarihinde Ankara’ya taşındı. Öğrenciler, bir ay kadar Ankara Lisesinde konuk olarak kaldılar. Sonra, o sırada Dışişleri Bakanlığının yeni yaptırdığı, bugün Opera’nın karşısında olan Kültür Bakanlığı binasına taşındı. Bundan kısa bir süre sonra da bugünkü Merkez Bankası binasının bulunduğu yerdeki eski bir Ankara evine yerleşti. Yatakhane ve yemekhaneleri Anafartalar Caddesindeki İlkokul karşısında bulunan Çocuk Esirgeme Kurumu binasında idi.

1 Aralık 1927 tarihinde “Terbiye” (Pedagoji) bölümü açıldı. Öğrenci sayısı 47’ye yükseldi.³ Bunun üzerine, okulun adı “Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü” olarak değiştirildi. Bu sırada bazı öğretmenler ayrılmış, yerine yeni öğretmenler atanmıştır. Okul müdürü değişmiş, yerine vekil olarak Avni (Başman) atanmış, daha sonra da A. Hilmi Yolaç atanmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu üyesi İhsan Sungu da derslere giriyordu.

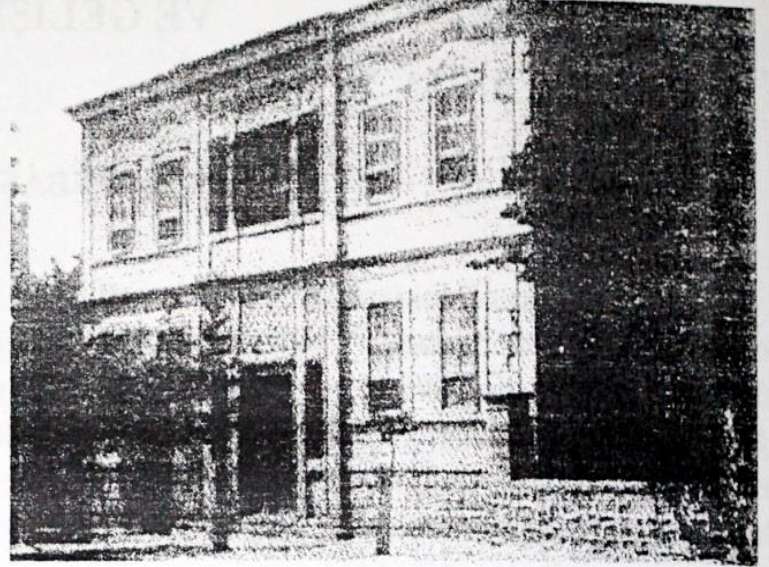
1928 – 29 öğretim yılında okulun örgütü genişletildi. 4-5 yıllık öğretmen okulu mezunlarının lise kültürlerini artırmak üzere 2 yıl süreli genel hazırlık sınıfları açıldı. Bunun bir amacı da daha sonra açılacak olan Tarih, Coğrafya, Fizik, Kimya ve Riyaziye bölümlerine öğrenci hazırlamak idi. Peda-

goji bölümü için de bir yıl süreli Pedagoji hazırlık sınıfı açıldı. Böylece okulun öğrenim süresi 2 yılı hazırlık, bir buçuk yılı da meslekî olmak üzere 3,5 yıla çıkarılmıştır.⁴

8 Ağustos 1927 tarihinde Ankara'da özel bir törenle "Gazi Mustafa Kemal Erkek Muallim Mektebi" binasının temeli atılmıştır. Bu bina 1929-30 ders yılının başında tamamlanınca "Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü" olarak burada öğrenime devam edilmiştir. İçinde de bu okula uygulama okulu görevi görececek bir İlk Öğretmen Okulu açılmıştır. Bir iki yıl sonra bu okul kapatılmış ve burada yalnız "Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü" kalmıştır.

Gazi Eğitim Enstitüsünün Konya'da ilk açıldığı
Abdülhalim Çelebi Mehmet Konağı

Gazi Eğitim Enstitüsünün Ankara'da ilk açıldığı
bina. Şimdiki Merkez Bankasının bulunduğu yer

Binanın projesi, o sırada, Bakanlığın baş mimarı olan Kemalettin Bey tarafından yapılmıştır. Yazık ki, temelinin atıldığını dahi göremeden ölmüştür.

Buranın temel atma töreninde o zamanki Millî Eğitim Bakanı Mustafa Necati, İçişleri, Ticaret ve Millî Savunma Bakanları ile Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Mehmet Emin Erişilgil ve diğer Bakanlık mensupları bulunuyordu. Binanın temelini konan tutanakta şunlar yazılı idi:

*"Türkiye'nin kurtarıcısı ve ilk reisicumhuru Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin riyasetleri, büyük Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin Başvekâletleri, Mustafa Necati Beyefendinin Maarif Vekilliği esnasında Cumhuriyet idaresinin memlekette ilk tahsile vermekte bulunduğu büyük ehemmiyetin eseri olan Ankara Erkek Muallim Mektebinin temeli 8 Ağustos 1927 Pazartesi saat 17.00'de merasim-i mahsus ile burada atılmıştır."*⁵

Törende önce Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı ve sonra da Millî Eğitim Bakanı birer söylev vermişlerdir. Eğitim tarihimiz için önemli olan söylevleri günümüz Türkçesine uyarlayarak, aynen yayımlıyoruz.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı M. Emin Erişilgil'in söylevi:

"Muhterem Hanım Efendiler, Bey Efendiler,

Bugün temel taşı koyduğumuz Büyük Gazimizin adını taşıyacak olan bu bina ile eğitim hayatında bir büyük adım daha atmış bulunuyoruz. Bu adımın önemini düşünmek için yakında yükselecek olan bu binanın yapacağı hizmeti hatırlamak kâfidir. Yakın bir gelecekte buradan geçtiğimiz zaman yeni bir bina görmüş olacağız. Bu bina içinde 500 genç öğretmen adayı olarak hazırlayacak ve her yıl 100 ilkokul öğretmeni yetiştirecektir. Eğer ilkokul öğretmenin yapacağı hizmeti hatırlarsanız, bu binanın ne büyük bir görev olduğu hemen göz önünde canlanacaktır.

500 genç öğretmen adayı yetiştirecek bina ne demektir? Eğer demokrasiyi, cumhuriyet ilkelerini pekiştirmek zorunda olan bir ulusun ilköğretimi genelleştirmek zorunda bulunduğunu, ilköğrenim sorununun da ulusun en önemli öğelerinden biri olduğunu hatırlarsak, o zaman bu bina ile amaçlanan, hemen gözler önünde canlanır.

Bir öğretmenin 40 çocuğu eğiteceğini düşünecek olursanız, bugün mütevazi bir taş üzerinde kurulan bu binanın önemi derhal anlaşılır.

Fakat, ilkokul öğretmeni, bilirsiniz ki, yalnız çocuğu eğitmez, çevre üzerinde de sonsuz etkiler yapar. Görevini bilen bir ilkokul öğretmeni, bir ilçeye, bir köye götürüp bırakınız, emin olunuz ki, pek az zaman sonra, o ilçe ve köy halkının maneviyatında, anlayışlarında en verimli eserlerini görürsünüz. İllkokul öğretmeni, bir bölgenin gerçek yol göstericisidir. O, ulusal ülküyü telkin eder, fosilleşmiş olan, değeri kalmayan kanaatlerden çevreyi temizler.

Temelini attığımız binanın Ankara'da, hükümet merkezinde bulunmasının yapacağı görevin kudreti bakımından, bir önemi vardır. Ankara öyle bir çevredir ki, oranın her köşesinde kudret ve iradenin eserini görürsünüz. Ankara, azmin, iradenin en verimli oluştuğu yerdir. Yeni bir kent kurmak, bu kara toprak üzerinde uygar eserler yaratmak azminin her yerde eserlerini görüyoruz.

Efendiler,

Öğretmenlik, ancak ve ancak azmin ve irade kudretinin artmasıyla yapılan bir iştir. Ankara gibi bir çevre içinde yaşayacak bir öğretmende bu kudret artacaktır. Böyle bir öğretmen okulunda yetişecek gençlerden yüksek görevi yapacak bir kudret beklenebilir. Bu okulun önemi yalnız bu kadar değildir. Bu okul, Türkiye'nin çeşitli yerlerinden, çeşitli illerinden ayrılan para ile yapılacaktır. Her il, ülkenin çeşitli yerlerine dağılacak olan öğretmen okulları inşaatına katılmıştır. Onun için bugün burada büyük bir neşe ve sevinç içinde bu binanın temel taşını atarken, aynı zamanda, bütün bir ülkenin sevincini duyuyoruz.

Her inkılap, yeni bir ufuk açar. Her toplumsal inkılabın değeri, yaptığı işlerden çok, açtığı ufuklardadır. Büyük Türk İnkılâbı, ülkenin saplanıp kaldığı dar bir ufku genişletmiştir. Bu geniş ufuk içinde yürümek için en gerekli araç, öğrenim ve eğitimidir. Bu ufku, ülküyü genç dimağda öğretmen gösterir. Gençliği, doğadan en çok yararlanacak bir hale getirmek, iyi üretici yapmak, bugünün eğitim kuralıdır. Eğitimde insan kuvvetinin önemini düşünecek olursak, öğrenimin üretimi artırmak, doğadan en çok yararlanmak ve uygarlık yaratmak hususundaki kuvvetini takdir buyursunuz.

Bu bina, bir taraftan inkılap ülküsünü güçlendirecek ve pekiştirecek, bir taraftan gelecek kuşağı yürütecek gençler, yani inkılâbın yaratmak istediği topluma layık gençleri hazırlayacaktır. Yakın bir gelecekte, daha birkaç öğretmen okulunun temel taşını atmış olacağız. Bugün yapılacak bir ödev bütün milli eğitim çalışanını bütün meslektaşlarını adına Cumhuriyet hükümetinin binbir başarılı işleri arasında bu binanın da bir yer işgal ettiğini söylemek, Cumhuriyet hükümetine bütün milli eğitim kitlesinin teşekkürlerini sunmaktır.

Son bir ödev daha vardır. Bu okul binası, değerli bir mimarın elinden çıkan bir plânla koruluyor. Yazık ki, bu mimar, şimdi aramızda yoktur. Kemalettin merhumun adını burada saygı ile anmak da bize düşen bir borçtur.”⁶

Gazi Eğitim Enstitüsünün Ankara'da temel atma töreni.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı'nın eğitimi, "kişiyi doğadan en iyi yararlanacak bir şekilde getirmek", onu "iyi üretici yapmak" ve "uygarlık yaratmak" olarak algılaması, o yıllardaki eğitim amaçlarımızın ne olduğunu ortaya koymaktadır. "İnkılâp ülküsünü pekiştirmek, inkılabın yaratmak istediği topluma layık gençler yetiştirmek" de bir amaç olarak alınmıştır.

Millî Eğitim Bakanı Necati Bey de törende aşağıdaki söylevi söylemiştir:

"Muhterem Efendiler,

Ülkemizin pek çok derdi ve büyük gereksinimleri arasında Türkiye milli eğitiminin temel taşı oluşturacak olan ilk öğretmen okulunu yapmak, devlet ve hükümetin önemli bir sorunu idi. Bu yaşamsal sorunun çözümü ve ilköğretmenlerini yetiştirecek binaların bir an önce yükselmesi yaşamsal gereksinimlerimizdendi. Cumhuriyet hükümetinin üzerine aldığı bütün işlerin çözümünü bir gün içinde sonuçlandırmak zor idi. Fakat dehası ve kudreti ile her büyük işin çaresini bulan büyük Cumhurbaşkanımız Gazi Mustafa Kemal Hazretleri ile en aziz arkadaşı ve kendisinden feyz aldığımız büyük Başvekilimiz İsmet Paşa Hazretleri ve arkadaşlarımız, özel idareler gelirlerinin %10'unu bu işe özgülemek suretiyle, bu karışık olmaz güçlüğü çözdüler ve bu onuru bana verdiler. Bu sene içinde bundan başka Konya ve Balıkesir'de birer öğretmen okulu ve Ankara'da bir Musiki ve Beden Eğitimi Öğretmen Okulu'nun temelini atacağımızı ümit ediyoruz. Beş yıl içinde daha beş okul yapımı bitmiş olacaktır.

Bu suretle Türkiye'de bu beş sene içinde ilköğretim sonunu hemen çözümlenmiş bulunacaktır. Burada bu durumu arz ederken, özellikle ülkemizde yönetici olan Valiler ile bana yardım eden arkadaşım İçişleri Bakanı Sayın Cemil Beyefendinin ismini saygı ile ve ilgili arkadaşlarımız canla başla yaptıkları çalışmalarını teşekkürle anarak her hususta çaba ve özverilikleri daima görülen sevgili Türk Ulusunu minnetle anımsarım.

Bu mütevazî okula kendi adlarının verilmesine izin veren büyük ve sevgili önderimiz Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerini saygı ile selamlarım."⁷

Görüldüğü üzere, Bakan Necati Bey de ilköğretim sorunun ülkedeki önemine işaret etmiş ve bunun çözümü için alınan önlemleri belirtmiş ve başta Cumhurbaşkanı ve Başbakan olmak üzere, yöneticilere ve Türk ulusuna teşekkürlerini sunmuştur.

Daha sonra Cumhurbaşkanı Atatürk'e ve Başbakan İsmet İnönü'ye birer telgraf çekilerek durum bilgilerine sunulmuştur.

Atatürk'e çekilen telgraf şöyle idi:

"Büyük adınızı taşıyacak olan Ankara Öğretmen Okulunun temeli bugün atılmıştır. Cumhuriyetin merkezinde dehanızın kudretinden feyz alan öğretmenleri yetiştirecek olan bu kurumun temel taşı atarken yurdu yeniliğe ve ilerlemeye doğru yükselten kurtarıcı varlığımızın saygı ile anıldığını arz ile saygımı yinelerim."⁸

Başbakan İsmet Paşa'ya çekilen telgraf da şöyledir:

"Yurdumuza yapacağımız 10 büyük öğretmen okulundan biri olan Ankara Gazi Mustafa Kemal Okulunun temel taşı bugün atılmıştır. Verimli yol göstericiliğinizin eseri olan bu kurum da yurda yaptığınız binbir büyük hizmet yanında yer alacaktır. İlköğrenimi genelleştirecek ve öğretmenleri yetiştirecek olan bu binanın yapımına başlanırken bir kez daha ülkemize ve millî eğitimimize olan değerli yardımlarınızın saygı ile anıldığını arz eder, saygılarımı yinelerim, Paşa Hazretleri."⁹

Temel atma töreni vesilesiyle Atatürk'e çekilen telgrafa Atatürk şu yanıtı vermiştir:

"Çok önemli ve ağır görevleri daima başardıklarına tanık olduğum özverili öğretmenlerimize, genç ve değerli arkadaşlar yetiştirecek olan Ankara Öğretmen Okulu'nun temel taşının atıldığını öğrenmekle pek memnun

oldum. Tören sırasında hakkında gösterilen sevgi de ayrıca övünç kaynağı oldu. Bu yoldaki söz konusu etkinlik ve başarının devamını dilerim, efendim. Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal."

İlk Öğretmen Okulu olarak yapımına başlanılan bina, 1929 – 1930 öğretim yılında "Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü" olarak kullanılmaya başlandı ve okul, Ulus'ta Merkez Bankasının bulunduğu eski bir Ankara evinden bu yeni binaya taşındı. 1946 yılına kadar orta dereceli okullara öğretmen yetiştiren tek öğretim kurumu bu idi. 1946'dan sonra İstanbul, Balıkesir, Konya, İzmir vb. büyük kentlerde de birer orta öğretmen okulu açıldı. Bunların adlarına da kısaca "Eğitim Enstitüsü" dendi. "Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü" ise olduğu gibi kaldı.

1927 yılında Gazi Orta Öğretim Okulunda "Pedagoji" bölümünün açılması ile Türkiye'de eğitim bilimleri mensupları, temelli bir kaynağa kavuşmuş oldu. Mezunları öğretmen okullarında meslek dersleri öğretmenliklerine ve ilköğretim müfettişliklerine atandılar.

1929 – 30 öğretim yılı başlarında okulu yeni çağdaş görüşlere göre kurmak için o zamanki tek eğitim profesörü olan ve daha önce İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü de yapan İsmail Hakkı Baltacıoğlu, kadrosu yerinde kalmak üzere, müdür olarak görevlendirildi. Burada 7 ay kadar kalan İ. Hakkı Baltacıoğlu, okula yeni bir çeki düzen verdi. Özellikle "Hayatım" adlı otobiyografisinde yazdığı üzere:

1. Yemekhaneye 4 kişilik masalar koydurmuş, öğrenciler, yemeklerini öğretmenlerle birlikte yiyorlar ve o sırada gramafonla müzik çalınıyormuş. (Daha sonraki yıllarda bu husus geliştirilmiş, öğle tatillerinde müzik yayınları yapılmıştır.)
2. Hademelerin yemeklerde servis yapmasını kaldırmış, her masa, kendi servisini kendisi yapar hale getirmiş.
3. Yemeklerden sonra, öğretmen ve öğrenciler, görüşme salonuna geçerek, ayakta toplanıyorlar ve görüşme yapıyorlarmış. Sigara içenler için de ayrıca bir "Dumanlık" varmış. Bu gibiler oraya gider sigaralarını içerlermiş.
4. Her hafta bir "Temsil Gecesi" yapılırmış. (Bu gelenek, okulun üniversiteye dönüştüğü yıllara kadar sürmüştür. Daha sonraları, zaman zaman, Devlet Tiyatrosundan gelen elemanlar, bu çalışmalarını yönlendiriyordu.)
5. Ayrıca, "Tartışma Geceleri" düzenlenir, burada öğretmen ve öğrenciler, aynı haklarla, eğitim sorunları ile ilgili tartışmalar yapıyorlarmış. (1950 – 60'lı yıllarda, zaman zaman, eğitimci, kültür ve sanat adamları okula davet edilerek, konferanslar verirlerdi.)
6. Grup halinde geziler yapılıyor; her öğretmen, bir öğrenci grubunu alıp kırlara götürüyormuş.
7. Okulda bir "Sürekli Çay Servisi" varmış. Bir semaver sürekli kaynıyormuş. Çayla ilgili her şey bir masanın üzerinde duruyormuş. Gelenler çayını koyuyor, bedeli olan 100 parayı (2,5 kuruş) bırakıp gidiyormuş. Ayrıca memuru ve denetleyeni yokmuş.
8. Öğrenci, okulda kendi işini kendi görüyormuş. Her öğrenci, kendi yatağını kendi yapıyormuş.
9. Okulda öğrenci kurulları oluşturulmuş. Her bir kurul, bir öğretmenin başkanlığında etkinlik gösteriyormuş: Temsil, Büfe, Yardım, Konferans, vb. öğrenci kolları oluşturulmuş.
10. Okulda ayrıca bir marangoz varmış. Öğrenciler, orada bir iki usta öğretici ile birlikte çalışıyorlarmış.

11. Okulun geniş bahçesi işlenmeye başlamış. Arazinin bir kısmı sürdürülmüş, bir yerine tavuk kümesi yaptırılmış.¹⁰

Daha sonraki yıllarda bu hususlar, kimi zaman azalarak, kimi zaman da çoğalarak devam etmiştir. İ. H. Baltacıoğlu'nun Gazi Eğitim Enstitüsü için hazırladığı proje Talim ve Terbiye Kurulunca kabul edilmeyince görevinden ayrıldı ve eski görevine döndü. Bu proje 1932 yılında çıkan "Terbiye" adlı kitabında yayımlanmıştır. Baltacıoğlu öğretimle ilgili örnek sunmamıştır. Bunun henüz gözlem ve inceleme döneminde bulunduğunu bildirmiştir.

Bu hususlar, daha sonra kurulan yatılı okullarda da uygulanmıştır. Özellikle Köy Enstitülerinde. Bu bakımdan, Gazi Eğitim Enstitüsü diğer okullara örnek olmuştur.

Gazi Eğitim Enstitüsü, Atatürk'ün çok önem verdiği gereksinimlerimize ve çağdaş eğitim ve öğretim ilkelerine uygun olarak kurulan bir okuldur. Eğitimdeki espirisini onun devrimlerinden almıştır.

Açılan Bölümler:

1926'da Edebiyat, 1927'de Pedagoji, 1928'de Tarih, Coğrafya, Fizik ve Tabii Bilimler ile Matematik bölümleri açıldı. O zamanın lise mezunları sınavsız, doğrudan doğruya okulun herhangi bir bölümüne kabul ediliyorlardı. Yalnız Pedagoji Bölümü için İlköğretmen okulu mezunu olmak ve ilkokul öğretmenliği yapmak, iki yıl hazırlık sınıfında okumak zorunluluğu vardı. Lise mezunu olup da Pedagoji Bölümüne kayıt olan öğrenci, mezun olduktan sonra, bir yıl ilkokullarda, maaş hakları baki kalmak şartıyla, öğretmenlik yapmak zorundaydılar.

Test ile sınav yapma çalışmaları, ilk kez, "Araştırma Yöntemleri" içinde öğretmen Hüseyin Hüsnü Cırıtlı tarafından Pedagoji bölümünde başlamıştır. Bakanlığın Test Bürosu da burada açılmıştır.

1932 – 33 öğretim yılında, mevcut beş bölüme Resim-İş ve Beden Eğitimi bölümleri eklendi. Bu sırada okulun işlikleri genişletilmiş, açık ve kapalı spor alanları açılmış, okul, gerekli araç ve gereçlerle donatılmıştır. Buralarda eğitimde iş ve etkinlik ilkelerine uygun eğitim ve öğretim yapılmaya başlanmıştır. Ulusal günlerin törenlerinde Beden Eğitimi ve Müzik Bölümleri görev almıştır. Resim-İş bölümü de, ilk İzmir Fuarını hazırlamıştır. Ülkede o sırada yeni olan dükkân tabelalarının yazımını da bu bölüm başlatmıştır.

1936 – 37 öğretim yılında orta dereceli okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla kurslar açılmış, buralara başarılı ilkokul öğretmenlerinin devamı sağlanarak, orta dereceli okullardaki açık öğretmen kadroları kapatılmaya çalışılmıştır. (Orta dereceli okul öğretmenlikleri için bu kurslar 1960'tan sonra da açılmıştır.)

1937 – 38 öğretim yılında Müzik, 1941 – 42 öğretim yılında Fransızca, 1944 – 45 öğretim yılında İngilizce bölümleri açıldı.

1946 – 47 öğretim yılında Edebiyat, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fizik, Kimya ve Tabiye bölümleri "Toplu Dersler Bölümü" adı altında tek bir bölüm haline getirilmiştir. 1948-49'da da bu bölüm kapatılarak yerine, Fen ve Edebiyat bölümleri açılmıştır.

1947 – 48 öğretim yılında Almanca bölümü açılmıştır.

1952 – 53 öğretim yılında kör, sağır ve dilsiz gibi özel eğitime muhtaç çocukların okudukları okullara öğretmen ve yönetici yetiştirmek üzere "Özel Eğitim" bölümü açılmış ve bu bölüm, iki yıl mezun verdikten sonra, 1955 yılında kapatılmıştır.

1954 – 55 öğretim yılında “Pedagoji” bölümünün değişen yeni programında Türkçe ve İnkılâp Tarihi’nden başka, 22 çeşit temel pedagoji dersi ile 18 çeşit seçmeli pedagoji dersi vardı.¹¹ Bunun 72 kredisini temel dersler, 28 kredisini de seçmeli dersler oluşturuyordu. İki yılda verilen derslerin kredi toplamı 100 idi. Bugün bu ölçüde pedagoji kültürü veren bir kurumumuz yoktur. Bugün de böyle bir bölümün gerekli olduğu söylenebilir.

1966 – 67 öğretim yılında Fen Bölümü, Matematik ve Fen Bilgileri; Edebiyat Bölümü de Türkçe ve Sosyal Bilgiler olmak üzere, ikişer bölüme ayrılmışlardır.

Resim-İş, Müzik ve Beden Eğitimi bölümlerinin öğrenim süreleri 3, diğer bölümlerin öğrenim süreleri iki yıllık idi.

1967 - 68 öğretim yılında bütün bölümler 3 yıla çıkarıldı ve yeni öğretim programı da 1968 yılında 1508-1512 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayımlandı. Böylece okul, orta dereceli okullara öğretmen, ilköğretim müfettişi, halk eğitimcisi, okullara ve rehberlik bürolarına öğretmen yetiştiren bir kuruluş haline getirildi

Okul, 1974 yılına kadar parasız yatılı bir okul idi. Öğrencilerini sınavla alıyordu. Ayrıca her bölümün, kendi özelliğine uygun giriş sınavları da vardı.

1971 – 72 öğretim yılında Fransızca, İngilizce ve Almanca bölümleri “Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü” haline getirildi. 1974 – 75 öğretim yılında sonra tekrar Gazi Eğitim Enstitüsü’ne bağlandı ve Enstitünün öğrenim süresi de ön lisans, lisans ve lisans üstü aşamalarını kapsayan bir program denemesine başlandı. Bu sırada, bütün bölümlerin derslerinde kredi usulüne geçilmiş, yatay ve dikey geçişlere yer verilerek her bölüme “seçmeli” dersler konulmuştur. Bir yıllık bir denemeden sonra, bu düşünceden vazgeçilerek, 1975-76’da öğrenim süresi tekrar 3 yıla indirilmiştir.

1979 – 80 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü tekrar 4 yıla çıkarılmıştır. 1980 – 81 öğretim yılında okulun adı “**Gazi Yüksek Öğretmen Okulu**” oldu, öğrenim süresi 4 yıl olarak kaldı. Bu öğrenim yılında yeni kaydolan öğrenciler, 4 yıllık programın 1. yılına göre öğretim yaparlarken, 3 yıllık statüye tabi olan öğrenciler de eski Eğitim Enstitüsü programlarına göre öğrenimlerini sürdürdüler.

Başlangıçtan Fakülteye dönüştürülünceye kadar okulun eğitim ve öğretim etkinliklerinde “uygulama”ya büyük yer ve önem verilmiştir.

1982 – 83 öğretim yılı başında 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ve sonra da 2809 sayılı yasaya göre Gazi Yüksek Öğretmen Okulu, Ankara ve Zonguldak Ereğli Yabancı Diller Yüksek Okulları ve Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisiyle birlikte, Gazi Üniversitesinin “**Gazi Eğitim Fakültesi**”ne dönüştü.

Mezunlarının Sayısı ve Çalıştıkları Yerler:

1928 – 1929 öğretim yılından 1959 – 1960 öğretim yılına kadar 1835 kız, 3715 erkek olmak üzere 5550 mezun veren okul, 1960’tan sonra, dışardan bitirme ve gece öğretimi yönteminin de uygulanmasıyla, binlerce mezun vermiştir. 1980 yılına kadar 30.000 civarında mezun vermiştir.

Gazi Eğitim Enstitüsünün mezunları, 50 yılı aşkın bir zaman içinde, bütün orta dereceli okullarımızda öğretmen, yönetici ve uzman olarak görev aldılar. 1965’lerde Millî Eğitim Bakanlığının merkez ve taşra örgütünün bütün yönetim basamaklarında ve teftiş kadrosunda çalışanların %70, hatta bazen daha fazlasının Gazi Eğitim Enstitüsü çıkışlı oldukları görülmüştür. Millî Eğitim Müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin de çok büyük kısmı Gazi Eğitim Enstitüsü çıkışlı idi.

Gazi Eğitim Enstitüsünün Öğretmenleri:

Gazi Eğitim Enstitüsünün öğretmenleri, başlangıçta, Avrupa ve Amerika'da öğrenim görmüş, yabancı dil bilen öğretmenlerden seçilmiştir. Dr. Halil Fikret Kanad, Dr. Sadi Irmak, Dr. M. Saffet Engin, Dr. Ziya Dalat, Dr. Muzaffer Şerif vb. Daha sonraları, mezunları Amerika ve Avrupa'ya öğrenime gönderilmiş ve sonra buraya öğretmen olmuşlardır: H. Hüsnü Cırıtlı, Fevzi Ertem, Naşit Sarıca, Cemal Alpman vb. Daha sonra da mezunlarından orta dereceli okullarda başarılı çalışanlar, asistanlık yoluyla, öğretmen olarak yetiştirilmişlerdir: İsmet Sayın, Cavit Binbaşıoğlu, Emin Özdemir, Mustafa Ölçün, Hidayet Telli, Tahir Deveci vb. Asistanlık süresi üç yıl idi. Bu süre içinde asistanlar yönetmeliğine uygun olarak, hazırladıkları bir çalışmayı jüri önünde savunuyorlar, ders veriyorlar ve daha sonra da öğretmenliğe geçiriliyorlardı.

Okulun, henüz fakülteye dönüştürülmediği 1981 – 82 öğretim yılında, 270 öğretmeni bulunuyordu.

Gazi Eğitim Enstitüsünün Ders Uygulamaları, Staj ve Uygulama Gezileri:

Enstitünün öğrencileri, ders uygulamalarını Ankara'daki ilk ve orta dereceli okullarda yapıyorlardı. İlk yıllarda, ilkokul uygulamaları, Anafartalar Caddesindeki Atatürk İlkokullarında yapılmıştır. İlk yıllarda, bu okulun mezunlarından İsmail Bumin'in anlattığına göre öğretmen H. Ahmet Aytuna'nın yönettiği bu uygulamalara, zaman zaman Bakanlık Müsteşarı Rıdvan Nafiz Edgüer de katılmıştır. Daha sonraları da Sarar İlkokulunda ve Çankaya İlkokulunda. Ortaokul uygulamaları da Cebeci ve Namık Kemal Ortaokullarında yapılmıştır. Pedagoji bölümün öğretmen okulu uygulamaları da ilk yıllarda, Gazi Eğitim Enstitüsünün içinde bulunan İlköğretmen Okulu kısmında yapılmıştır. Daha sonraları, Pedagoji bölümünün staj ve uygulama gezileri, yurttaki ilköğretmen okullarında yapılmıştır. 15-20 gün süren bu gezilerde öğrenciler, öğretmenlerinin gözetimi altında, nöbetleşe olarak öğretmen okulu meslek dersleri öğretmenliği ve ilköğretim müfettişliği staj ve uygulaması yaparlardı. Bir grup gidilen öğretmen okulunun meslek derslerini gözler iken, diğer bir grup da ilin ilköğretim müfettişleri ile birlikte, okullara gider ve okul teftişlerini gözler idi. Daha sonra da, hemen o gün, yapılan çalışmaların bir değerlendirmesi yapılırdı.

Staj ve uygulama gezilerinde, ayrıca, günün eğitim sorunları üzerinde de toplantılar yapılır, bunlarda konferanslar ve paneller düzenlenirdi. Bu konferans ve panellerde öğrenciler de görev alırlardı. Ben, asistanlık ve öğretmenliğim sırasında, öğretmen Şevket Türkyılmaz ile birlikte, öğrencilerimizi Beşikdüzü İlköğretmen Okuluna, Gönen İlköğretmen Okuluna, Ortaklar İlköğretmen Okuluna, Çifteler İlköğretmen Okuluna ve Mersin İlköğretmen okuluna götürmüştüm. Daha önceleri de Dr. Halil Fikret Kanad, Fuat Baymur ve H. Hüsnü Cırıtlı da öğrencileri uygulama ve staj gezilerinde çeşitli Köy Enstitülerine ve Öğretmen Okullarına götürmüşlerdir. 1940 yılında Kızılcıllu'ya yapılan böyle bir gezinin raporu "Kızılcıllu Köy Enstitüsü Çalışmaları" adıyla 43 sayfalık bir kitap halinde yayımlanmıştır.

Okulun diğer bölümleri de staj ve uygulama gezileri sırasında kendi alanlarıyla ilgili etkinliklerde bulunuyorlardı.

Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmen ve Mezunlarının Eserleri:

Gazi Eğitim Enstitüsü, doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak yayım etkinliklerinde bulunmuştur. 1936 – 41 yıllarında okulun öğrenci kooperatifi öğretmenlerin bazı kitaplarını yayımlamıştır. 1950 – 51'de okulun pedagoji bölümü öğretmen ve mezunlarının kurmuş olduğu Pedagojik Yardımlaşma Kooperatifi "Yeni Okul" adlı bir dergi yayımlamıştır. Dergi 34 sayı çıkmıştır. Daha sonra aynı okul öğretmenleri "Psikoloji ve Eğitim", "Pedagoji" ve "Eğitim Dünyası" dergilerini çıkarmıştır. 1961 ve 1962'de "Gazi Eğitim Enstitüsü" adıyla bir kitap oylumunda bir dergi daha yayımlanmış ise de ancak iki sayı çıkarabilmiştir. Bu dergide yapılan bir bibliyografya çalışmasına göre o tarihte Enstitüde görevli bulunan öğretmen ve görevlilerin 414 yayımı bulunduğu anlaşılmıştır. O tarihte emekli olan ilk öğretmenlerin eserleri buna dahil değildir. 1928 – 1964 arasında Türkiye'de 1169